

Naročnina listu:
Celo leto . . . K 50—
Pol leta . . . 26—
Četrť leta . . . 13—
Zunaj Jugoslavije:
Celo leto . . . 66—
Posamezne številke
na listih straneh 60 v.
Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 1. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila
se računajo po K 1.80
od enoredne petstvarice
pri večkratnih oznanilih
— popust. —

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure popoldne.

117. številka.

Maribor, dne 20. oktobra 1920.

Letnik XII.

Dr. J. J.

Avtonomija ali centralizem.

Prihodnja ustavodajalna skupščina bo morala sklepati o ustavi, po kateri se bo potem upravljala in vladala naša mlada država. Njeni sklepi glede ustave bodo dalekosežnega pomena za kulturno in gospodarsko življenje za celo našo bodočnost. Stranke gredo sedaj v volilni boj. Vsaka razvija svoj program o ustavnem vprašanju. Postavljajo se gesla: tukaj avtonomija, tam centralizem. Pri mnogih govori strankarska strast, ne prepričanje. Vprašanje je, kaj je stvarno boljše, in to posebno z ozirom na našo Jugoslavijo.

Ustava v antiki.

Nasprotje med avtonomističnim in centralističnim ustavnim sistemom je že staro. Že v antiki imamo boj med tema dvema sistemoma. Majhne grške države in ogromni prednjazijski imperiji so bili centralistični. Glavno mesto je bilo kulturno, politično in gospodarsko žarišče. Tukaj sem so se stekale vse prometne ceste, vse bogastvo, glavna mesta so narasla v obljudena velenja in predstavljala državo samo. Tudi veliki rimski imperij je bil od začetka centralističen. V poznejši cesarski dobi pa se je spremenilo naziranje rimskih državnikov. Spoznali so, da ta sistem ni za vsake razmere in večje države prikladen. Zato so dali osvojenim pokrajinam prostejšo ustavo. Dostikrat so pustili njihovo samoupravo popolnoma nedotaknjeno z njihovimi glavarji in kralji. Tako je pridrlo načelo avtonomije že v antični državni sistem.

Ustava v srednjem veku.

Kakor označuje ustavno življenje v antiki centralizem, tako lahko rečemo, da je srednjeveško ustavno življenje v bistvu avtonomistično. Avtonomistična ideja v srednjem veku je vznikla iz socialno-organizatoričnega duha krščanstva. Krščanstvo je proglasilo in vzgajalo ljudi za pravo notranjo svobodo v individualnem oziru. Kmalu je to vzgojno delo krščanstva pokazalo svoj vpliv tudi v politiki in državnem življenju — države so se tvorile in preustrojale na avtonomistično-federalistični podlagi. Avtonomistični federalistični sistem je združeval svobodo in edinstvo, bil je skupnost brez zatiranja, vseboval je resničnost in potrebo nadnarodnih človeških interesov. Centralizem je bil posledica absolutističnega po-

ganskega duha in narodno-samoljubnega individualizma. V avtonomistično-federalističnem pravcu so bile organizirane vse srednjeveške države od rimske države „nemške narodnosti“ pa do slovanske Srbije. Tako je avtonomija-federalizem predvsem krščanskega izvora.

Bistvo avtonomije.

Pojma avtonomije in federalizem se mešano razlita in dostikrat strogo ne ločita. Vsaka avtonomija znači neke vrste federalizem in nasprotno federalizem zaznamuje avtonomijo. V navadnem, vsakdanjem pojmovanju pa označujemo s federalizmom širšo in neodvisnejšo samoupravo, kakor z avtonomijo.

Federalizem lahko pomeni državno zvezo. Več samostojnih in neodvisnih držav se združi v novo, višjo državno enoto, s skupno osrednjo vlado, ki pa mora čuvati in braniti samostojnost in nezavisnost posameznih pokrajinskih držav. Tako je n. pr. organizirana Nemška, Amerika, Švica, Angleška in njene kolonije. Druge vrste federalizma je takozvana konfederacija zveze narodov. Na podlagi pogodbe, ki se pa lahko vsak dan razdere, se združijo dve ali pa več držav v prosto zvezo. Tako ste bili nekaj časa združeni Švedska-Norveška.

Avtonomija znači samoupravo in lastno zakonodajo v gotovem okviru. Navadno se pod avtonomijo ne misli samouprave v tako široki obliki, da bi avtonomne pokrajine za sebe tvorile male države v federalističnem smislu. Pod pojmom avtonomnih pokrajin razumemo dežele, ki imajo v gotovem, po ustavi določenem okviru lastno zakonodajno oblast, ki jo v svojem delokrogu legitimno izvršujejo, nezavisno od osrednje oblasti. Spore glede kompetence rešuje državno upravno sodišče. Takšno avtonomijo se imele dežele nekdanje Avstrije in jo še sedaj imajo vse prejšnje pokrajine Nemške Avstrije.

Kakšna ustava naj bo v Jugoslaviji.

Ustavna oblika v Jugoslaviji naj bo avtonomistično-centralistična, torej približno takšna (mogoče še malo bolj razširjena), kakor je bila nekdanj v Avstro-Ogrski in je še sedaj v Nemški Avstriji. Saj ustava nekdanje Avstrije ni bila sama na sebi slaba, pač pa izvrševanje ustave. V bivšem avstro-ogrskem delu na-

še Jugoslavije to ustavo izpeljati ne bo pretežko. — Vzamemo lahko za podlago že obstoječo upravo in jo potem revidiramo in izpopolnimo. Seveda ta avtonomija bo morala biti enotna. Za vse jugoslovanske dežele bo moral veljati isti pravci. Bosna-Hercegovina, Dalmacija, Hrvatska-Slavonija, Srbija in Slovenija bodo uživale avtonomijo v istem obsegu. Razdelitev pokrajin se bo morala izvršiti po gospodarskih in geografskih enotah. Postaviti plemensko pripadnost za princip razdelitve dežel bi bilo nevarno in pri sedajni plemenski mešanosti sploh nemogoče.

Zakaj smo za avtonomijo?

Za avtonomijo govorijo zgodovinski, kulturni in praktični oziri. Vsak trezen državnik in politik bo za isto ustavno obliko, ki najbolj odgovarja zgodovinskim, kulturnim in praktičnim odnosom države. Razčunati mora z zgodovinskim mišljenjem, vzgojo in mogoče tudi s predsodki ljudstva. Ne bo izbral druge oblike za vladanje, nego take, ki bo v danih prilikah najbolj primerna. Zavedal se bo tega, da mora biti vsak napredek in razvoj organičen. Zgodovina in narava človeška ne pozna skokov. Vsak napredek je komponenta iz dosedajšnjih zgodovinskih vrednot in novih vrednot-idej, ki si skušajo pridobiti tal pri kakšnem narodu. Vsaka kulturna vrednota ima svoj čas za izžitje in gorje tistemu, ki bi hotel organičnemu toku časa delati silo. V splošnem državnem in kulturnem življenju vlada kontinuiteta in novim idejam pravimo najgladkejšo pot, ako iščemo njihovo zvezo in stik s starimi. Kdor hoče vse naenkrat zagrabiti, ničesar ne obdrži. Zato je treba povsod računati z dejanskim položajem.

Če ti principi o organičnem razvoju veljajo za celotno človekovo udejstvovanje, jih moramo uvaževati tudi v ustavnem in političnem življenju. Slovenci, Hrvati in Srbi, ki smo sedaj zedinjeni v enotni državi, smo tisočletja živeli v čisto različnih kulturnih sferah. Kulturne skupnosti nismo imeli skoro druge, kakor sorodnost jezika in plemena. Ta tisočletna različna vzgoja nam je vcepila globokosežne razlike v značaju, naziranjem in gospodarskem življenju. Vso tragičnost zgodovinske razlike čutimo že zadosti po dvehletnem skupnem bivanju v skupni domovini. Ideja lizem naših narodnih prvobojnikov, zavest treh plemen, da smo iste krvi in istega jezika in pa — pri- znanje si odkrito — naključje svetovne vojske nas je postavilo v eno hišo, pod eno streho. Za življenje pol-

LISTEK.

Poulične slike iz Čikage.

Priobčil Rev. Jeronim Knoblar.

(Dolje.)

Ce sem na primer na 22. cesti pri 18. bloku, vem, da pridem, idoč proti severu na 14. cesto, zopet do 18. bloka itd.

Prva in druga številka pri naslovu na naši redovni hiši od števila 1852 pomeni 18 blok, št. 52 pa mi pove, da sem od začetka 22 Place, kakor se imenujejo ceste, ki ne gredo od severa proti jugu skozi celo mesto, ampak se kakor naša, prej nehajo, — za 52 krat po 20 čevljev proti jugu doma od tam kjer se 22. Place začne. Crka W pomeni, da je 1852 na zapadu od State-cesti.

Je pa tudi veliko cest v Čikagi, ki imajo za označbo samo številko, posebno doli v južnem mestu, kar je zelo pripravno, ker je zlagljivej zapomniti si priprosto številko, kakor pa za tujca nerodno ameriškansko ime.

Vsled te uredbe se je v mestu kaj lahko orientirati, ložje v milijonskem mestu Čikagi ali celo v New-Yorku, kjer je ta številski sistem dosledno izveden, kakor pa na primer v Ljubljani ali Mariboru s skrivljenimi ulicami in celo slovensko literaturo na tablicah nad hišnimi vratmi. Sploh so Amerikanci v tem oziru bolj praktični in ulice nimajo za torišča, kjer najdejo priznanje v uličnih imenih njih slavni rojaki, ampak jih imajo za prometna sredstva, čijih imena naj ne obtežujejo spomina, ampak mu rajše in boljše orijentacijo olajšajo. Za to ima 44 km, dolga cesta Halsted Street samo eno ime; v Mariboru bi jih imela najbrž nebroj, da bi se komu ne zamerili, ki si želi „svoje ulice“, pa prosim brez zamere.

Ker sem že pri cestah, naj omenim, kake so in kak je promet po njih. Od severa proti jugu idoč se imenujejo „avenues“ (evnjusi) in courts, od vzhoda

proti zapadu pa „streets“. Razum teh imamo tudi „alleys“, ozke ulice, o katerih pozneje.

Vse ceste razum nekaterih „alleys“, (olis), so vliste iz cementa. Vsled ogromnega prometa z avtomobili, od katerih vedno kaplja po malom olje, so ceste z njim napojene in za to gladke in svitle, kot bi bile iz stekla.

Daleč vun tudi iz mesta, so tako lepe, če tudi ne bele, kakor po Gorenjskem, ampak črne, poleg tega pa idealno prikladne za avtomobilno vožnjo. Pri sedanjih draginji gumijevih kolesnih prevlak, bi si pri starokrajšem stanju cest marsikdo premislil nabavljati si avto, v Ameriki pa ga ima že vsak farmar na deželi in maredkokateri delavec v mestu.

Ob glavnih križiščih so povsod garaže, kjer si more dati za malo denarja avtomobilist napolniti svoj tank s gazolinom ali kolesne gumijeve cevi s zrakom, ki ga imajo po garažah stisnjenega v jeklenih cilindrih in ga po cevi brez vsake pumpe spravijo v kolesne klobase.

Postavno dovoljena hitrost vožnje je 25 milj na uro. Prestopki se hudo kaznujejo. V mestu je taka hitrost seveda nemogoča, ker je promet prevelik in pregost zanj; zunaj na deželi pa si včasih hudomušen avtovozač dovolj vratolomno vožnjo od 35—40 ali še več milj dostikrat v tujo in tudi lastno nesrečo, če že ne v obliki strtega avto in polomljenih kosti, pa v obliki policijskega, ki preži na ovinkih ali za kako mejo s svojim motociklom in z njim dobi najdržnejšega vozača, na kar obračunata s kaznijo do 50 in še več dolarjev.

S policijani tu v Ameriki ni, da bi se človek šalil. Na vseh večjih cestnih križiščih stoje in vravnajo promet. Oster žvižg v Čikagi, ali le samo znamenje z roko v New-Yorku, — pa ti obstane ves promet. To je potrebno, da morejo ljudje in vozovi preko križišč, kjer drve „kare“, t. j. vozovi poulične električne železnice, avto, motorkolesa, mjakerji, ter se gnjetejo ljudje po glavni cesti, — tudi iz prečnih ulic na drugo stran, mora za nekaj trenutkov obsta-

ti promet na glavni progi; to povzroči policijsko znamenje. Tedaj hiti vse brzo preko, vsak svojo pot. Gorje vozniku, ki bi na to znamenje ne obstal ali celo povozil koga. Sicer je v Ameriki prepovedano koga povoziti, tako so mene nerodnoža tolažili, kedar sem preveč splašeno pobegnil izpred avtomobila naprej ali nazaj, namesto da bi bil lepo mirno ostal na sredi ceste, kjer je najbolj varno, ker se v Ameriki vozi vedno ob strani ceste na desno, torej je sredina prosta za umikanje. Zgodi se pa le, da pride kdo pod kolesa, posebno tam, kjer ljudje ne čakajo na znamenje in hočejo na svojo post priti skozi gnječo, tedaj neha odgovornost za voznika. Nesreče pa so na dnevnem redu; največkrat so njihova žrtev otroci, ki so jih polne ceste in ki ne menijo se za nevarnost, igrajo žogo ali kaj drugega na prikladnih in neprikladnih krajih.

Povsem novo delo je prinesla policiji ameriška prohibicija, prepoved uživanja alkoholnih pijač. Stikanje po pivnicah za vinom, več kot poldrugodstotnim pivom in vsake vrste žganjem je nadležno za oba stranko in policijska. Celu v zasebno klet sme pogledati čuječe oko postave, če se mu zdi otrovana z alkoholom.

In vendar je sedaj za časa prohibicije več ljudi videti pijanih na ulici nego prej. Vzrok temu je ne zdrava pijača „munšajn“ imenovana, ker jo delajo ljudje skrivaj, po noči ob mesečnem svitu, kar pomeni beseda munšajn, iz rozin in drugih snovi. Tudi žganje si kuhajo bolj kot prej; ko ga je dobrega lahko kupil in pil po pameti za par centov, sedaj pa mora za „stamperl“ plačati po 50—70 centov, kar bi bilo po starokrajsko 200—300 kron.

To je delavev seveda predrago, za to rajši kupi pripravo za destiliranje, ki jo je videti v mnogih izločnih oknih in si sam kuha žganje, kakor mu drago, dokler ga policijan ne zasači pri — pitju. Tedaj mu pač zapleni zalogo žganja, ne pa tudi kotla, ker žganje kuhati ni prepovedano, bač pa uživati.

Dalje prihod.

eno streho pa je treba enotnih čednosti, običajev in enakega naziranja. Tega vsega pa mi Jugoslavlani vsled stoletne različne vzgoje se nimamo. Odtod izvira sedaj toliko nevolje, zabavljanja čez našo ubogo Jugoslavijo. Kaj torej storiti? Ali naj razrušimo svojo skupno hišo in se razidemo? Ne, tega ne storimo nikdar! Preveč verujem v bodočnost Jugoslavije in preveč smo za njo trpeli. Napravimo si v skupni hiši pod eno streho več sob, da ne bomo vsi skupaj tlačili v eni veliki sobi in skupno življenje bo mogoče. Sedajni centralistični prenapetosti so nas stlačili s svojim okorelim osrednjim parlamentom v jugoslovanski hiši v eno veliko dvorano, Hrvata, Srba, Macedonca, Crnogorca, Bosanca in Slovence, a mi se nismo dovolj drug na drugega navajeni, smo prerazličnih lastnosti. Gospodje državni v Beogradu, odkrito priznavamo, da smo radi v Jugoslaviji pod eno streho, a pustite nam za zdaj še v skupni hiši stanovati v različnih sobah, da se polagoma razvijemo in zraste mo ne samo po telesu, temveč tudi po duhu v Jugoslovene.

Avtonomija posameznih dežel, razdeljenih po gospodarskih in zemljepisnih enotah, pod enim edinstvenim osrednjim parlamentom, bo tista čarovna državna oblika, ki bo nas znala iz vseh naših različnosti v mišljenju, življenju in običajih privesti polagoma k edinstvi in enotnosti. Za sedaj se nam zdi tako nujna avtonomistična oblika države, da se skoraj zli od nje zavisen mirni razvoj in obstanek države. Centralisti so preveč idealni — pustimo jim to priznanje, če so centralisti iz čistega idealizma —, da ne upoštevajo dejanskih, kulturnih in gospodarskih razmer in vsiljujejo naši mladi državi ustavni sistem, za katerega je sposobna le država, ki je po tisočletnem kulturnem razvoju, bogato obdarjena s prometnimi in gospodarskimi prednostmi, popolnoma enotna v narodnem, gospodarskem, kulturnem in verskem naziranju. Če sveti našim centralistično orientiranim glavam gotovih državnikov kot ideal Francija, jih moramo na to opozoriti, da tudi Francija ni postala kljub svoji vsestranski plemenski enotnosti čez noč centralistična. Razvila se je pod vplivom absolutistično navdahnjenih francoskih kraljev, ki so povsod is-

kali le lastno korist in vladohlepnost, tekom dolgih stoletij, iz avtonomistično-federalistične v centralistično državo. To ustavo izza časov kraljev je pridržala tudi republika, a v najnovejših časih se sliši mnogo pritožb in vlada po francoskih pokrajinah veliko nevolje vsled nasilnega in odurnega centralizma Pariza. Torej tudi za Francijo ni ideal centralizem. Centralizem je kot tak mogoč le v zelo majhnih državah (Belgija, Dansko), večje države pa prej ali slej pridejo k avtonomističnemu načelu (Amerika, Nemčija, Angleška, v novejšem času hoče biti avtonomistična tudi Španija). Iz tega sledi, da mora biti centralizem sam na sebi brez ozira na dejanske razmere manj prikladna ustavna oblika, posebno v naših modernih časih, ko se toliko povdaja svoboda človeške osebnosti in njeno prosto izžitje. Ali se naj torej v Jugoslaviji oprinememo najbolj nazadnjaškega ustavnega sestava?

Če pa smo za široko avtonomijo posameznih pokrajin, ne moremo pa biti v danem položaju za federalistično urejeno Jugoslavijo. Plemenska federalistična Jugoslavija je itak nemogoča, ker posamezna plemena Slovencev, Hrvatov in Srbov ne stanujejo na kompaktnih ozemljih, temveč so med seboj mešana. Torej bi že s tega stališča brez ozira na nevarnost tega sistema bil plemenski federalizem v smislu Hrvatske zajednice ali Radičevcev popolnoma izključen. Da bi posamezne zgodovinske in geografske enote — pokrajine — v Jugoslaviji dobile tako dalekosežno avtonomijo, da bi nehale biti pokrajine, temveč postale male in skoro neodvisne države v federalističnem smislu, se nam tudi zdi za naše razmere neprimerno. Neprimerno bi bilo, da bi imela vsaka še tako majhna pokrajina-državica v Jugoslaviji svojega lastnega ministrskega predsednika in lastno ministrstvo. Primerna in za Jugoslavijo prikladna je najbolj avtonomija v tistem obsegu, kakor jo imajo angleške grofije ali avstrijske dežele. Seveda ta avtonomija se mora dosledno izpeljati in jo mora skupni osrednji parlament tudi v polnem obsegu uvaževati. Edinstva narodnega in državnega ta avtonomija ne bo mogla kršiti, ker zadnja in definitivna odločitev bo pri drž. osrednjem parlamentu. (Dalje prihodnjič.)

kor deželni glavar prof. dr. Rintelen (krščanski socialalec), podglavar dr. Ahrer (krščanski socialalec), podglavar dr. Pongratz in graški župan Muhitsch (oba socialista.)

Zastopniki iztočne Tirolske so imeli 16. t. m. v Lienzu zborovanje, na katerem so soglasno sprejeli resolucijo za spojitve Tirolske z Nemčijo. Prebivalci iztočne Tirolske se proglašajo neodvisnim in prosijo Nemčijo in vlado Nemške Avstrije, da daste tozadevno odobrenje. Tirolei so proklamirali svojo neodvisno župo iztočne Tirolske, izvolili župnega predsednika in svetnike.

Angleška.

Milijonska stavka angleških rudarjev je v polnem teku. Vsled pomanjkanja premoga so nekatere ivornice že ustavljene. Računajo, da bo stavka trajala kakih 6 tednov, ker so delavske blagajne polne. Angleška vlada poziva narod na upor napram nasilnostim od strani stavkarjev.

Rusija—Poljska.

Poljska vojska je zasedla mesto Pinsk. General Zeligov je razglasil samostojno republiko Srednjo Litvansko.

Močno protirevolucionarno gibanje se je pojavilo v Kijevski guberniji.

Dnevne vesti.

V I. letniku bogoslovja so sprejeti č. gg.: 1. Aleksič Jakob iz Središča, 2. Babšek Franc iz Poljčan, 3. Domanjko Jožef iz St. Andraža v Slov. gor., 4. Jerič Ivan iz Beltincev v Prekmurju, 5. Jurečič F. iz Cerkelj pri Krškem, 6. Kodrič Ivan iz Studenic, 7. Lah Stanko od Sv. Miklavža pri Ormožu, 8. Marček Nikolaj iz Smiklavža na Gorenčah, Koroško, 9. Oberžan Karol iz Loke pri Zidanem mostu, 10. Oevirk Alojzij iz St. Petra v Savinjski dolini, 11. Ostre Alojzij od Sv. Križa na Murskem polju, 12. Ravšl A. iz Središča, 13. Struc Mirko iz Slovenjgrada. V I. letniku je zdaj 13 bogoslovcev, v II. 15, v III. 10, v IV. 3, skupaj 41.

† Župnik Jakob Očgerl. V noči od sobote na nedeljo, ob 3. uri zjutraj, je izdihnil svojo blago dušo č. g. Jakob Očgerl, župnik pri Sv. Antonu v Slov. goricah. Rojen je dne 11. julija 1853 pri Sv. Jakobu v Slov. gor., je bil v 3. letu bogoslovja posvečen v mašnika dne 22. julija 1877. Leta 1893 je postal župnik pri Sv. Andražu v Slov. gor. in je na tem mestu ostal do smrti. Ž župnikom Jakobom Očgerl izgine markantna osebnost iz vrst lavantinske duhovščine. moč, značaj od pet do glave, ljubitelj strogega reda in neustrašen branitelj resnice in pravice, pa tudi ljubezniv in postrežljiv prijatelj svojim sobratom in nad vse skrben pastir svojim ovčicam. Njegov možati značaj se je pokazal zlasti zdaj v boleznih. Mesea majnika letošnjega leta je zdravnik konstatiral, da se po kojniki razvija rak pod jezikom. Šel je v Maribor; a ko je izvedel, da operacija ne daje upanja na popolno ozdravljenje, se je vrnil domu čes: raje ko bi umrl pod zdravnikovim nožem, umrjem naravne smrti doma. Vedel je dobro kaj ga čaka, a nikdar nisi slišal tožbe ali malosrčnosti iz njegovih ust. Ko se je rak razširil, je dejal šaljivo. Se že napihujem. Mesea avgusta je izgubil govor, tako da je mogel samo pisмено izraziti svoje želje. Ko ga je raditega tovariš pomiloval, je napisal na listek pomembne besede:

Pred rojstvom tudi nisem govoril. In tako je ostal moč in značaj do zadnje ure. Bodi mu lahka andražka zemlja, na kateri je zvesto deloval celih 26 let. Bog v nebesih pa mu bodi bogat plačnik za vsa njegova plemenita dela! Pogreb bo v sredo dne 20. oktobra ob 10. uri. Za glavnega dediča svojega premoženja je postavil — zopet tako apostolsko in plemenito — Slovensko mašno zvezo v Ljubljani. Bog mu plati!

Umrl je č. g. župnik v pokopu Andrej Pekonja. Pogreb se vrši danes dopoldne. Rajni je župnikoval dolgo časa na Bučah, kjer je stopil v penzijo zaradi bolehnosti. Naselil se je kot penzionist v Seštanju, kjer je tudi umrl. Rajni se je veliko pečal z zgodovino in krajepisjem. Veliko njegovih zanimivih opisov celjske okolice je objavil „Dom in Svet.“ Blagemu in učenemu gospodu svetila večna luč!

Razmejitevna komisija ni imela napovedane seje v ponedeljek. Za torek, dne 19. oktobra, je bil določen obhod meje od Pubbaškega vrha do kote 1005. V četrtek se namerava podati k Sv. Urbanu in od tam k Sv. Lenartu, nakar pride pred sejo razprava čez mejo Sv. Duh—Mura, glede katere so vsled nespravljivosti Nemcev nastale nove težkoče.

Novim delegatom pri koroški plebiscitni komisiji je imenovan dr. Ivan Subelj. Prejšnji delegat Jovan Javonovič je odstopil takoj po končanem plebiscitu.

Beograd izjavlja, da je zasedla naša vojska Apas z namenom, da štiti prebivalstvo in naše uradništvo pred maščevanjem od nemške strani. Kraljeva vlada pa bo izročila upravo Koroške plebiscitni komisiji.

Predsednikom glavnega volilnega odbora za Maribor, Prekmurje in oni del Koroške, ki spada k nam, je določen Sava Cerovič, sodnik velikega sodišča v Podgorici, Crna gora, za člana pa Tomaž Cajan kar, predsednik okrožnega sodišča v Mariboru.

Predsednikom preiskovalne komisije hrvatskih dogodkov je določen socialistični poslanec Bukseg, poročevalcem pa dr. Hanžek. Zborovala bo ta komisija v Zagrebu v mali saborski dvorani.

Laški inšpektor za našo vojsko na Koroškem, Ljubljanski listi poročajo, da se vozi okrog po Koroški italijanski zastopnik pri plebiscitni komisiji, princ Borghese, da prešteje število in premetri moč naših čet, ki so na Koroškem.

Odsotne ministre, kateri odidejo na konferenco v Italijo glede jadranskega vprašanja, bodo zastopali dr. Korošec ministrskega predsednika dr. Vesniča, zunanjega ministra dr. Trumbiča bo zastopal dr. Ninčič, finančnega ministra Stojanoviča bo pa zastopal Draškovič.

Naš deželni predsednik dr. Brejc se mudi sedaj v Beogradu.

Sokolska blamaža. Dne 25. avgusta t. l. je bila pri ljubotemski sodnji zanimiva obravnava. Stalo je pred sodiščem 21 sokolskih staršev, ki se niso sramovali zasluznega, v svoji službi osivelega vzgojitelja blatiti po Beogradu in drugod ter mu podtikati stvari, radi katerih je bil primeran jih pozvati na odgovor pred sodišče. In tu je bilo veselje gledati pogumne Sokole, kako so kar planili po poravnavi, posebno, ko so zagledali dr. Juvana in so se zavezali plačati sodnijske stroške okoli 2000 K. Tako so bili prikrašani sokolski jeziki politikujočih pisarjev, svecarjev, komijev, odvokatov, a žujimi tudi predolgi jeziki politikujočih učiteljev in šolskih nadzornikov, če, ravno jih ni bilo zraven. Vprašanje je, ali so Sokoli svoje jezikanje predicali tudi povsod, kjer so stegovali svoje dolge jezike, in tako popravili krivico na pram vsem prizadetim. Tako je vsaj navada med ljudmi, ki še kaj dajo na svojo čast in imajo še kaj čuta za poštenje v sebi. Dr. Grobman, ki pri sodnijskih razpravah tako rad moralizira, bo menda v svojem sicer malo posebnem katekizmu vendar le našel to dolžnost! Komu krivico storiti, potem pa kakor pes rep med noge in se prihuliti, znamenje kakega značaja je to? Na to bodo gotovo lahko dali odgovor Sokoli, ki v svojih obtožnicah radi govorijo o raznih značajih n. pr. podlih itd. Kedar bo kakega Sokola zopet jezik srbel in bo zopet čutil potrebo po raznih demokratskih glasilih odpirati svoj kljun, bomo prišli pa še z drugimi sokolskimi zgodbami. Torej le krajše jezike!

Zagrebski Sokoli se klujejo med seboj. V Zagreb so priplahutali hrvatski Sokoli k svoji izredni glavni skupščini. Zborovali so dolgo in se konečno ob sklepu zborovanja postavili pred kritično vprašanje zaupnice ali nezaupnice sedajnemu odboru. Predlog je prišel na glasovanje, sedanji sokolski odbor v Zagrebu je dobil nezaupnico z — osem glasov večine.

Demokratski časopisi in vera. Kdor pogleda zadnji čas le mimogrede v liberalne časnike, vidi, da odkrito vabijo k odpadu od katoliške vere. Zato so ti listi pač za v peč, ne pa za katoliško hišo. In kako so pozabljivi! Vedno pišejo, da vera nima s politiko ničesar opraviti; v isti sapi pa govorijo o verskih stvarih; in vendar so politični listi, ne verski. O razmerju med katoliško Cerkvijo in pravoslavno v naši državi naj govorijo bogoslovci, naši in pravoslavni. O gospodarskih rečeh naj govori kmet in tisti, ki ima sree za kmeta in delavca; o obleki naj govori krojač, o čevljih čevljar. Liberalni uredniki pa, ki so spufani študentje, naj nikar ne govorijo o veri, ampak o cigareta in o vinu, ker edino na take reči se razumejo.

Elektrarna na Fati. Dne 18. t. m. je bila podpisana pogodba glede Falske elektrarne. Pogodba je bila podpisana med švicarskimi in jugoslovanskimi interesi.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Ministrski svet v Beogradu se je pečal z zakonom o redu in miru in o pooblastilu vlade glede zagotovljenja javne varnosti. Stroge kazni so določene na: hajduštvo, izdajstvo in prestopke glede varnosti življenja in imetja. Globe v tiskovnem zakonu so povišane desetkratno. Določeno je tudi razmerje med delodajalcem in delavcem. Delodajalec ne sme pognati delavca z dela; delavec ne sme stavkati, ako se ni poskušal sporazumeti z delodajalcem potom posredovanja ministrstva za socialno politiko. Posebno strogo se kaznuje draženje živil in verižništvo. Kazni gredo na zapor do 5 let. Predlog o reviziciji in maksimiranju živil je propadel kot neizvedljiv.

Glede ukaza zakona priznavajo demokrati sami, da naj se uvede samo za sedanjo vlado in samo do konstituant, dokler se mu ne protivi 75 poslancev. Socialni demokrati so odločni nasprotniki ukaza zakona. Predlog o ukaz zakonu pride pred parlament.

Pogajanja med Jugoslavijo in Italijo so že odrajeni. 19. t. m. zvečer odpotujejo v Italijo naši delegati: Vesnič, Trumbič in Stojanovič v spremstvu tajnikov: Pavloviča, Iliča in Markoviča. Naši delegati bodo sprejeti v Benetkah in bodo odpotovali od tam na kraj pogajanj, ki je sedaj še tajnost.

Naša delegacija bo imela neomejeno pooblastilo, da reši z italijanskimi zastopniki končnoveljavno jadransko vprašanje.

Beograjska vlada je odločila, da se umaknejo v cona A naša civilna in vojaška oblastva po odločbi plebiscitne komisije in da popolnoma odstopijo mesto novi administraciji.

Italija.

Delavski nemiri v Italiji so se deloma pomirili, deloma so še v teku. Generalna stavka v Trstu in Bologni ste končali. Delavska zbornica v Milanu zboruje radi zadnjih izgredev, mislijo, da bo v Milanu zopet proglašena splošna stavka.

Avstrija.

Preteklo nedeljo so se vršile volitve v avstrijski parlament. Pri teh volitvah si je priborila zmago nad vsemi drugimi strankami krščansko socialna, ki ima 78 mandatov, prej le 63, socialni demokrati imajo sedaj 64, prej 69. Velenemci so dobili 18 mandatov, poprej 24, meščanska delovna stranka na Dunaju je priborila mandat bivšemu avstro-ogrskemu ministru grofu Otokarju Czernin.

Zmagali so torej krščanski socialci, nazadovani socialisti in Velenemci. Iz parlamenta sta pogšana zastopnik židovstva in dunajskih Cehov. Vprašanje je sedaj: Ali bodo sodelovali pri vladnih poslih socialisti z zmagovalci — krščanskimi socialci? Za nas Jugoslavlani ne pomeni zmaga avstrijskih krščanskih socialcev nič dobrega, ker se bodo v nacionalnem oziru naslonili na Velenemce, bomo občutili to pobratimijo med Velenemci in krščanskimi socialci ob mejah in osobito na Koroškem.

Pri volitvah v stajerski deželni zbor je bilo izvoljenih 30 krščanskih socialcev, 8 velenemcev, 22 socialistov, 6 pristašev KZ, 4 mandati pa bodo zasedeni kasneje. Med novoizvoljenimi so ostali na krmilu nam že dovoli znane avstrijske glave, ka-

Protest proti krivični trošarini. Dne 3. t. m. se je vršila v Majšpergu seja občinskega odbora, v kateri so istega člani, ki so brezizjemno tudi člani krajevnega odbora Kmetijske zveze, stavili resolucijo, ki ostro obsoja trošarino, katere določbe sta prinesla uradna lista št. 109 in 110.

No, vendar enkrat za naše dijake. Beograjski ministrski svet je sklenil, da se dovoli izvoz živila za dijaške menze v inozemstvo. Izvozne kontrole pa ne bodo imeli dijaki, ampak naši poslaniki.

Dalmatinski uradniki iz nezasedenega ozemlja so se spustili v štrajk, ker se ni zadostilo njihovim zahtevam.

Vzorec uradnik. Belgrajska „Samouprava“ piše: Dognano je, da generalni konzul Marko Cemonić v Beogradu že več nego dve leti ni prišel v urad, a kljub temu vleče svojo plačo, dela pa nič. Toda ta slučaj ni posamezen, kajti takih in sličnih uradnikov imamo še več. A veliko je pa pridnih in marljivih uradnikov, ki morajo ob majhni plači izvrševati vestno svojo službo, za take uradnike so pa žalilob vselej prazne blagajne.

Jugoslovanski ujetniki v Sibiriji. Ujetniki, ki ki so se vrnili v domovino, pripovedujejo, da se nahaja v zahodni Sibiriji še kakih 12.000 Jugoslovancev. Nahajajo se v zelo neugodnih razmerah. Vsi bi se radi vrnili, toda preko Urala ne morejo, a preko Vladivostoka je pa predelec in zelo nevarno.

Pravoslavno bogoslovje, katero se je dosedaj nahajalo v Beogradu, so dne 17. t. m. z veliko svečanostjo otvorili v Sremskih Karlovcih. Vlado je zastopal minister za vere Maranković, pravoslavno cerkev pa metropolit Dimitrije.

Skupna organizacija zasebnih nameščencev iz cele Jugoslavije. Za celo Jugoslavijo nameravajo ustanoviti skupni Savez vseh zasebnih nameščencev. Nova organizacija bi naj obsegala vse zasebne nameščence brez razlike: bančne, zasebne uradnike, trgovske pomočnike, tehnične nameščence vseh strok itd. V svrhu ustanovitve tožadnega SHS Saveza se bo vršil kongres jugoslovanskih zasebnih nameščencev v Zagrebu 31. t. m. Sedež Saveza bo najbrž Zagreb.

Večposestniki so se začeli organizirati v Slavoniji. Vsi slavonski in sremski večposestniki so začeli z novo organizacijo, v kateri organizirajo samo večposest. Tej organizaciji se bodo pridružili vsi večposestniki iz Slavonije in Srema.

Arnavtske roparske tolpe so postale prava nadloga za sosedne kraje. Tako so arnavtski roparji na potu iz Mavrova v Galicini napadli pet Srbov, jih ubili, oplenili in odpeljali konje. Zločinci postajajo vedno pogostejši in strašnejši. Obmejni Srbi so v takem obupnem položaju, da se nameravajo izseliti, ker nimajo nikogar, ki bi jih ščitil, a orožje jim je bilo odvzeto in se ne morejo sami braniti.

Lekarniške koncesije. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro je podelil v zadnjem času naslednje nove lekarniške koncesije: mag. pharm. Bogdanu Devide za Sv. Lenart v Slov. gor., nag. pharm. Ferdu Vrabčiču za Soštanj in mag. pharm. Antonu Ustariju za Ljubljano s stojiščem v gornjem delu Sv. Peterskega odnosno Poljanskega predmestja.

Vozni red potniških vlakov postaje Maribor, glavni kolodvor, veljaven od 1. novembra 1920. A. Prihod v Maribor: St. Ilj—Maribor, osebni vlak ob 15.42; Ljutomer—St. Ilj—Maribor, osebni vlak ob 7.30 in ob 20.29; Grabstajn—Maribor, osebna vlaka ob 8.50 in 17.10 uri; Kotoriba—Maribor ob 18.52 uri; Cakovac—Maribor ob 6.45 uri; Slov. Bistrica—Maribor, šolarski vlak ob 6.45 uri; Zagreb—Maribor, broviaka ob torkih, četrtkih in sobotah, prihod v Maribor ob 14.13 uri in ob 22.26 uri; Ljubljana—Maribor, tovorni-osebni vlak, prihod ob 13.14 uri, osebni vlak prihod v Maribor ob 16.26 uri; Trst—Maribor, prihod v Maribor ob torkih ob 4.27 uri, ob četrtkih in sobotah ob 14.30 uri. — B. Odhod iz Maribora: Osebni vlak ob 4. uri, ekspresni ob torkih ob 4.42 uri, ter ob četrtkih in sobotah ob 17.30 uri; Maribor—Praga ob torkih in četrtkih in sobotah ob 15.35 uri; Maribor—St. Ilj, osebni vlak ob 14.10 uri; Maribor—St. Ilj—Ljutomer ob 6.55 uri in 19.54 uri; Maribor—Grabstajn ob 5.30 uri in 16.50 uri; Maribor—Kotoriba ob 9.47 uri, Maribor Cakovec ob 21.58 uri; Maribor—Ptuj ob 17.30 uri; Maribor—Zagreb, osebni vlak ob 5.24 uri; Maribor—Ljubljana, osebni vlak ob 11.16 uri, tovorni-osebni vlak ob 13.20 uri in osebni vlak ob 13.20 uri; Maribor—Trst ob četrtkih ob 1.18 uri, ob sredah, petkih in nedeljah ob 14.—uri.

Škofijsko vodstvo molitvene družbe „Sacerdotes adorafores“ naznanja vsem p. n. č. udom, da znaša glasom sklepa generalnega sveta z dne 29. 9. 1920 za leto 1921 udnina 3 K, naročnina za glasilo (nemško) „SS. Eucharistia“ pa 7 K, skupno 10 K in sicer v veljavi dežele, v koji član stanuje, torej pri nas SHS. Radi enostavnosti se denar lahko pošlje ali izroči škofijskemu vodstvu (g. spiritual, Maribor, Glavni trg 7). Vodstvo prosi tudi za četrtletne ali polletne izkaznice (libelli).

Prihodnjo nedeljo v Celje!

Kmetijska zveza priredi v nedeljo, 24. oktobra ob pol 9. uri dopoldne v Celju v vrtni dvorani pri Betem rolu volilni shod za naše pristaje iz Celja, okolice in okoliških župnij. Gororijo kandidati za ustavotvorno skupščino. Somitjeniki, agitirajte za mnogo-brojno udeležbo!

Iz Celja.

Shod samostojnežev v Celju. Pretekli petek so se zbrali v Narodnem domu samostojni liberalni kmetje. Shodu je predsedoval liberalac — kmet Urek. Na shodu je strastno ministra dr. Korošca in kvasil svojim backom, da je on kriv vse draginje, vseh nezno-snih davkov. Finančnega ministra Stojanoviča je pustil pri miru, ker je iste farbe kakor Urek. Vrana vrani pa ne izkljuje oči. Na shodu se je veliko zabavaljo čez duhovščino. Radi kandidatov bi prišli samostojneži kmalu navskriž. Med prvimi bi rad bil Urek, Drofenik in seveda tudi nekdanji avstrijski oficer Sanein. Demokrati sicer niso bili oficijelno zastopani na zborovanju, a radevolje so jim obljubili, da jim dajo cel ducat kvalificiranih advokatov na razpolago. Samostojni kmetje! Veste kaj vam mi povemo? Če vam ni znano, da ni dovoljena zakonska zveza med sorodniki prvega in drugega kolena, vam bo to dokazal 28. november v najjasnejši luči.

V Celju se je vršilo zadnji četrtak protestno zborovanje proti krivičnem plebiscitu na Koroškem. Manifestacija se je vršila po vsem mirno. Po kratkih nagovorih raz balkona Narodnega doma, se je razvil obhod po mestu. Incidentov ni bilo.

Urednik Spindler je na zadnjem celjskem protestnem zborovanju v svojem „globoko zamišljenim“ govoru našel glavnega krivca koroške nesreče v o-sebi deželnega predsednika dr. Brejca. Kaj Spindler in mar Koroška? Manifestacija je v prvi vrsti zato, da Spindler v svoji zaslepljeni strasti udari po klerikalcih. Da Vas ni sram!

Brezosebni Spindler. Prav spodbudno je brati v „Novi dobi“ v listnici uredništva, da on, namreč g. Spindler, ne bo nikdar na razpolago za osebnosti, da bodo vse take reči romale v koš, pa da osebnosti nimajo pomena. Seveda, če on sam obrekuje papeža, to ni osebnost, saj papež se ne more braniti. In če se dopisniki zaletujejo v župnike in kaplane, se norču-jejo iz njih imenoma, še to tudi ne roma v Spindler-jev koš. In ko nekdo zasmehuje dr. Korošca in mu spreminja ime v „Krijavelj“, se to zopet ne tiče nobene osebe. Naj bo, g. Spindler pač misli, da vse to je politična modrost, mi pa pravimo, da je hinavščina, če se kdo dela tako stvarnega, v resnici pa je slep zagrizenec. Sicer naj nam g. Spindler vsega tega ne zameri, ker pravzaprav ne velja njemu osebno, ampak — celi njegovi stranki.

Napredni element. Učenci, kemiki, poznajo nekaj nad 70 elementov. Stari ljudje pa so govorili v drugem smislu o štirih elementih, in ti so: zrak, ogenj, voda in zemlja. Naj bo kakor hoče, priznani celjski učenjak g. Spindler je znašel še enega, namreč: „napredni“ element. Ta element ima silno lepe lastnosti, samo narazen hoče vedno iti, in g. Spindler ga vedno skupaj krpa. Skoda samo, da se še natančno ne ve, kaj pravzaprav je ta element. Lahko da je tista tinta, ki moči liberalne liste, zlasti „Novo dobo“. Mogoče tudi, da to ni nič drugega, ko tista dragocena tekočina, ki kroži po glavah demokratičnih urednikov. Najverjetnejše pa je, da je ta napredni element — denar. Ker ta je edini cilj, mazilo in gonilna sila demokratske stranke.

Italijanski liberalci so, kakor znano, silno udani papežu, skoro tako kakor naši. Ker ima celjski urednik Spindler izmed vseh Jugoslovancev največ za nimanja za papežovo usodo, ga mislijo italijanski demokrati napraviti za častnega občana v Rimu. Vendar ta vest še ni dovolj potrjena.

Začasna naselitev. Dr. Karol Pečnik, pred vojsko zdravnik-spezialist v zimovišču Kairo v Egiptu in po letu v Trstu, se naseli začasno v Celju, dokler se ne more vrniti v Egipt. Kot dolgoletni predsednik slovenske kolonije v Egiptu in po svojih spisih je marsikomu znan. Doktor je koroški Slovenec iz Bistrice v Rožu in zapustil vsled plebiscita domači okraj. Dr. Pečnik je v Kairo in v Trstu dermatolog, spezialist za kožne bolezni in internist, spezialist za pljučne bolezni in za fizikalno zdravljenje pljučnih bolezni.

Umrli je dne 16. t. m. „Grenadirka“, g. Tere-zija Jezernik v 70. letu svoje starosti. Raina je bila tašča ministra dr. Kukoveca. N. p. v m.

Iz Maribora.

I. umetniška razstava v Mariboru, ki se otvori začetkom meseca decembra, je vzbudila v javnosti veliko zanimanja. Do sedaj se je priglasilo že veliko število slikarjev; prijave pa še vedno prihajajo. Radi tega se je termin za prigrasitev, ki je bil določen do 20. t. m., podaljšal do 27. t. m. Prošijo se vsi slikarji, posebno pa kiparji, da se pravočasno prigrase in naznanijo svoj naslov prof. Viktorju Cotiču, Maribor, Maistrova ulica 17, II.

Da se razumemo . . . Da se razumemo, hoče-mo o demonstracijah preteklega tedna povdariti še ledeče točke: Nemci nimajo nobene prave-vice, da se zgražajo. Pred 22 leti se je začelo na veliko skalo in sistematično. Takrat so Nemci po najrazličnejših krajih na Češkem začeli z velikimi demonstracijami proti Čehom, pobijali so in uničevali, da je bilo groza. Vse nemško časopisje je hvajilo te „junake“, nobenemu se ni smel skriviti las. V celi državi ni bilo Nemca, ki bi bil načeloma obsojal to divjanje. Nekoliko let pozneje so Nemci v Inšpruku napadli in popolnoma razdejali laško vseučilišče. Cele dneve so razgrajali mirno in neovirano vršili svoje divjanje, vse časopisje jih je proslavljalo, vsi voditelji naroda so jih zagovarjali! Dogodki pri nas,

po Celju, Ptuj, Mariboru itd. so znani. Nikdar ni bila varna nobena slovenska šola, nobeden slovenski napis, vsak čas je lahko ob najmanjši pretvezi zaklel nemški barbarizem in se razdivjal čez slovensko lastnino. Središča in ognjišča teh divjaških izgre-dov so bila nemška vseučilišča. Na njih so bila pretepa-nja in pobijanja na dnevnem redu. Od tukaj se je šilil duh tudi med druge kroge. Jugoslavijo imamo še-le dve leti. Tekom tega časa nismo mogli vzgojiti no-vega naroda. Naša mladina je taka, kakor so je raz-vila pod vplivom nemške kulture. Francozu ali Ang-ležu se bodo zdeli dogodki, kakor so se odigrali v sredo, divji in neumni, razumel jih bo samo, če vo-misli, pod kakšnimi vplivi je odraščala sedanja naša mladina. To je setev nemškega duha. Nemci žanjejo, kar so sejali. Saj je v Avstriji celo sedaj ta metoda veliko bolj v rabi, kakor pri nas. Ni še dolgo, kar je v Gradcu drhal brez vsakega razloga navalila na vladno palačo, razgrajala in uničevala. Mariborski dogodki so pojav nemške kulture, Nemci so vedno o-dobraval in proslavljali taka junaštva, torej se tudi sedaj ne smejo zgražati. — Minismo bili na-čeloma proti manifestaciji. Ogorčenje našega prebivalstva vsled barbarskega izzivanja od strani Nemcev je bilo velikansko. Vse je globoko v srce ranila usoda nesrečnega Čuša in njegove rod-bine, ki je brez vsakega povoda od svoje strani po-stala žrtev nemškega zločina. Pričakovali bi, da se bo med Nemci zaslišal glas, ki bo obsojal ta zločin. Ni ga bilo. Obratno: Izzivači se udeležijo pogreba in tam vpričo nedolžnih sirot in nesrečne žene na naj-bolj nesramen način provocirajo in odobravajo zlo-čin! Pogreb Čuša je bil samo eden pojav izmed mno-gih. — Koroška katastrofa je napolnila du-se z bolestjo in potrlostjo. Manifestacija je bila na-ravnost potrebna, ki naj bi bila glasen in slovesen izraz našega ogorčenja napram provokacijam od strani Nemcev, javna in glasna izjava našega zaupanja in vere v bodočnost. Taka manifestacija naj bi dvig-nila srca, vtila poguma, pred svetom pokazala našo samozavest in zaupanje, a tudi ogorčenje in bol. Po krivdi „anonimnih“ sklicateljev ni prišlo do tega. Mi nismo proti manifestaciji, obratno, obžalujemo, da je ni bilo in je bilo namesto nje nekaj čisto drugega. — Mi ne maramo nedolžnih žrtv. Šipe so pobite in jih ni mogoče več popraviti. Nobena kazen ne popravi škode. Vendar naj pride kazen, toda za-dene naj samo take, ki so krivi tudi moralčno, ne le samo fizično. Naš dijak, naš mladenič, ki je bil v sr-cu poln ogorčenja in jeze, ki je od mladega bil vzgo-jen v duhu nemške kulture, videl kako so Nemci ne-prestano uganjali take in še veliko hujše reči ter po-tem celo proslavljali razgrajanje, ta mladenič je tekel slepo za drugimi, tolkel iz jeze, ni mislil ničesar. Delovala je, kakor se pravi „psihozna množica.“ Sam ni odgovoren za svoje dejanje. Delal je pod vplivom množice, bil razburjen, ogorčen, glavno pa in najbolj razbremenilno: vzgojen je od Nemcev. Njegovega de-lovanja ne smemo presojati z merilom, ki velja za vaške razgrajanje ali za osebe, ki delajo škodo iz zlobe ali zasebnega maščevanja. Ravnotako ne zaštevaj kri-vida naših redarjev. Može, ki imajo toliko zaslug za slovenski Maribor, ki so v najtežavnejših okoliščinah tako požrtvovalno vršili službo, ki ob slabi plači in v slabi obleki delajo noč in dan, ne smejo sedaj tr-peti še za tuje grehe. Vsakdo, kdor pozna razmere, ve, da policija, presenečena kakor je bila, s svojimi slabimi močmi ni mogla preprečiti izgre-dov. Nadzor-nik Kralj je z nevarnostjo življenja reševal v Veliki kavarni, kar je mogel. Slednjič pa tudi: ali naj bi dali cele salve v množico in tako k razbitim šipam pridružili še nekaj desetih nedolžnih človeških žrtv. — Mi obsojamo nerodno prireditve, ki bo vsled svo-gega poteka nam v sramoto in v škodo, toda potego-vali se bomo, da ne bo sedaj še nedolžnih človeških žrtv, z ogorčenjem odklanjamo vsa zgražanja Nem-cev, ki žanjejo, kar so sami sejali.

Skladatelj Viktor Parma v Mariboru. V Mari-boru v Tattenbachovi ulici se je naselil naš znani skladatelj g. Viktor Parma, ki bo odslej nekaj nad-zornik Glasbene Matice.

Nadpregled. Glasom poročila mariborske polk. okrožne komande se nadpregled dne 20. 10. 1920 na-bo vršil. Vse že izdane pozivnice se morajo takoj vr-niti vojaškemu oddelku mestnega magistrata, Rotov-ski trg 5.

Nekaj resnice. Pasantom Kamniške in z njo vzporedne Vinarske ceste ni ostalo neprikrito, da je po večerih in to razmeroma pozno, razsvetljena rav-nateljska pisarna vinarske šole Čuden že mora biti tisti Avgijev hlev samostojnega Znidariča in drugov, katerega mora sedaj g. naslednik čistiti ob večernih urah. O Znidaričevih upravnih zmožnostih in nezmo-žnostih, ki so delale nekemu gospodu kmetijskega po-verjenišva ravno iste preglavice, kakor njegovemu „nadprotektorju“ Rohrmannu, nočemo sedaj govoriti. Znano nam je le, da je znal „v zlati dobi sekvestrov“ marsikomu priporočati Mermoljevo, ali kakor jo je sam kaj rad nazival: „Našo novo stranko.“ Ni nam pa znano, da-li se je kedaj pečal s psihološkimi ve-dami, ker je stavil svojemu nasledniku toliko ugank, katere isti sedaj komaj rešuje in se je resnično bati, da jih radi izvanredne zagonetnosti ne bo zamogel rešiti. Drugič sprožimo iz težjega kalibra.

V cerkev sv. Alojzija na Glavnem trgu želimo napeljati električno luč, ki je nujno potrebna. Cerkev je po slogu, po zgodovini in po pomenu za verski pre-porod slovenske inteligence — državno učiteljsko, tr-govska šola, celo gimnazija, bogoslovje imajo tu bo-žjo službo — vredna vsega zanimanja. Kateri verni Slovenec, dobra Slovenka bi bila pri-ravnjena, pri-

spevati z večjim ali manjšim zneskom, da se ta bi-ser naših slovenskoštajerskih svetišč času primerno razsvetli?

Poročali smo v „Straži“ od 15. t. m., da je g. U. Cerne pri demonstracijskem shodu rabil besede: „Dosljej smo bili kulturni, odsej pa bodimo barbari.“ Kakor se nam poroča od zanesljivih strani, g. Cerne ni rabil teh besed, ampak se je njegov govor obračal popolnoma v pomirjevalni smeri.

Oskar Cebular izpuščen. Po petdnevem zaporu je bil včeraj izpuščen trgovec Oskar Cebular. „Jugoslavija“ je poročala, da je bil zaprt, ker je odprl demonstrantom hišo, kjer se nahaja Velika kavarna, hujskal in vodil razbijanje. Obdolžitev se je izkazala kot neutemeljena. Sedaj se nahaja v zaporu samo še nekaj Nemcev domačinov, ker so bili zalote ni na svezem učinku, da so kradi.

Uradni dnevi trgovske in obrtniške zbornice v Mariboru se vršijo v četrtek, dne 21. in v petek, dne 22. t. m. v prostorih trgovskega gremija, Jurčičeva ulica št. 8 II. Opozarja se torej vse industrije, trgovci in obrtniki iz Maribora in vseh okolic, da se

teh zborničnih dni poslužujejo ter svoje želje in pri-torbe ustmeno predložijo. Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne.

Razstava kur iz mariborskega okraja. Opozar-jamo na to prireditel, ki bo združena s predavanji strokovnjakov. Otvorila se bo razstava na Gambri-novem vrtu (Gledališka ulica) v soboto 23. t. m., do-poldne ob 10. uri; predavanja pa bodo: 1. po otvo-rilvi, 2. isti dan ob ¼4. uri, 3. nedeljo dopoldne ob 10. uri in 4. isti dan ob ¼4. uri. Po tem predavanju se bodo za najlepše živali razdelile premije in se bo razstava zaključila. Vstop je brezplačen. Povabljen je vsak, zlasti žensstvo in mladina, udom Kmetijske združnice pa je dolžnost, prikazati se na razstavi.

Zahvala. V svojem kakor tudi v imenu mojih otrok se najsrčneje zahvaljujem prečastiti duhov-ščini, g. oficirjem, tovarišem in Sokolstvu, kakor tu-di vsem onim, ki so mojemu soprogu izkazali zadnjo čast. Zahvaljujem se tudi g. Rantu in g. starostu sokolstva dr. Sernecu za prekrasne in tolažilne be-sede, s katerimi so se poslovi od mojega ljubljene-ga moža. Zalujoča Marija Cuš, vdova.

Dopisi.

Konjice. Zopet je segla bela žena s svojo ko-steno roko v našo sredino in odvedla mlado, a živ-ljenjatrudno dušo v lepše sfere. Joško Dobnik, vele-poselstniški sin in ekonom, je umrl dne 11. t. m. tra-gične smrti v najlepši dobi svojega življenja. Bil je navdušen rodoljub, ki se je lansko leto boril z vso njemu lastno požrtvovalnostjo za osvoboditev tužne Koroške. Z njim je izgubila zalujoča rodbina nade-budnega sina in brata, prijatelji in znanci pa ljube-ga tovariša, katerega blagi in odkriti značaj so ce-nili vsi, ki so ga poznali. Bodi mu zemlja sloven-ska, katero je vedno ljubil, lahka!

Mozirje. V nedeljo, 17. oktobra, se je vršil sre-di trga na prostem protestni shod proti nemškim in italijanskim sleparijam pri koroškem plebiscitu. Ude-ležilo se ga je več stolet ljudstva iz Mozirja in oko-lice, tudi iz Rečice in Nazarja. Govorili so med dru-gimi: Korošica gospa Otičeva, Korošec g. Kulterer in g. Kemperle.

Mala naznanila.

Razna:

Najboljši pisalni stroj
UNDERWOOD
stane samo 18.000 kron.
nareča se pri trdki

LUDOVİK ŠEF
MARIBOR, Prešernova ul. 1.

Zastopnik „Underwood“ stroja in pomnož. aparata „Opalograph“. Telefon 148. Brzjavi: Papiršef, Maribor. 797

Nemeblovano so bo samo za premočišče išče duhovnik. 828

URE

vsake vrste se sprejmejo v popravilo. Zaloga ur zlatnine in srebrnine. Cene zmerno. Postrežba točna.

JAN IGNACIJ, MARIBOR
GRAJSKI TRG v gradu (Barg).

Naročajte naše liste!

OBLEKO.

Priproste in najfinije. Točno in solidno delo. Dobro blago. Ceneje kakor kjerkoli. samo ori: **ALOJZIJ ARBEITER**, Maribor, Dravska ulica št. 15, (pri starem mostu). 401

Proda so

Hiša enonadstropna, velika, s gostilno in mesarijo, zraven še tudi lep bled in lep kos zemlje se proda v Studencih pri Mariboru, Okrajna cesta 17. 841

Vinograd v Kokolajškem št. 25. Sr. Ju-rij ob Ščavnici, dve hiši in go-spodarsko poslopje, preša, sado-nosnik, les se proda. Kolnik M., Studenci pri Mariboru, Delavska cesta 6. 851

Posestvo s hišo

pri Mariboru, 2 orala, na prodaj. Vprašati je Cesta na Brezje 66 pri Mariboru. 845

Službe:

Viničarja s 4 delavskimi močmi išče od-vetnik dr. Rapoc, Maribor. 842

Organist-begunec

iz Koroške išče službe kot orga-nist. Nastop takoj. Naslo v uprav-ništvu lista. 847

JABOLKE, HMELJ

vsake množino kupuje kakor običajno vsake leto tudi sedaj letos 791

Rudolf Pevec, velotržec v Mozirju

na svojih zastopnikih v sledečih krajih: Maribor, Pesnica, Kungota, Cmurek, Št. Andraž pri Velenju, Smartno v Rož. dolini, Smartno ob Paki in Mozirje za Ger. Savinjsko dolino. Producenti se naj blagevoljije obrniti direktno na kupovalce, kajti pri velikem obsegu ni možno vsaki stranki iz Mozirja odgovarjati. Plačam najdražje po dnevni ceni. Se priporočam **RUDOLF PEVEC.**

DANICA KREMA

844

ZA

OBUVALO

čisti, sjaji in konzervira kožo

PROIZVAJA:

„SLAVIJA“ tvornica kemičnih proizvodov d. d. ZAGREB

Telefon 5-46

ILICA 213

Brzjavi: „CEMIA“

Raznašalec
za naše liste so sprejmejo
profi dobremu zaslužku
CIRILOVA TISKARNA.

Dr. Otmar Dernjao

840

René Schwab

sta otvorila zobni atele v Mariboru, Gregoričeva ul. 14. Sprejme se vsakovrstno izdelovanje ozobja v zlatu, kavčuku in liju. Na nujno postrežbo oddaljenih pacientov se po možn. ozira.

Zahtevajte ponudbo le bele papirne vrečice

od četrt do 6 kg razpošilja na vagone in manjše količine

Ludovik Šef, Maribor, Prešernova ulica 1. tovarniška zaloga papirja in pisalnega orodja. Telefon 148. 849 Brzjavi: Papiršef, Maribor.

Zahtevajte ponudbo

ŽEPNI KOLEDARČEK

CENA K 7-50 ZA LETO 1921 CENA K 7-50

IZDALA IN ZALOŽILA TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

FRANC KRAJNC,

SLIKAR

837

MARIBOR, CVETLIČNA UL. 8

ABSOLVENT MONAKOVSKÉ IN DUNAJ

---SKE UMETNIŠKE OBRTNE ŠOLE---

Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po najnižjih cenah.

Cevlje

dokolenice (gamaše) obleko

perilo

NAJCENEJE!

SOLIDNO!

torbice za trg
potne košare
razno galant.

blago ter vrvi iz prave konopije

kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor

GLAVNI TRG 2. 805

DROŽE!

889

DROŽE!

**TOVARNA ZA SPIRIT
IN DROŽE D. DRUŽBA
V RAČJEM**

priporočča svoje izdelke.

ZNANO JE!

da se v veletrgovni manufakturnega blaga

Karel-a Worsche

v Mariboru, Gospodska ulica

dobiva vsakovrstno manufakturno blago v

največji izbori po najnižjih cenah

Glavni atele in založnik: Konsorci „Straža.“

Odgovorni urednik: Franjo Zebot.

Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.